

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhásas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Közép-utca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, február 17.

(D) Az „Unionistii” írója semünkre hánýja, hogy mi keserűek voltunk irányában; hogy mi őt Papiuval azonosítottuk, holott az író az „Independencia” című röpiratot nem is látta, csak a hírlapokban, (?) s hogy e röpirat felfogását a románokra tukmáljuk, ebben következtetlenséget lát.

Az író emlékezhetik Papiu ellenében észrevételeinkre, s láthatta, hogy ott éppen elkülönítettük őt a románoktól; láthatta, hogy a románokról jó indulattal s oly föltevessel szólottunk, hogy ők a Papiu-féle kapzsi politikusok által nem fogják félrevezetni magukat azon alkotmányos jogok kockáztatására, melyeknek ők a jogegyenlőség kimondásával éppen ugy osztályosai lettek, mint mi. De az „Unionistii” írója éppen Papiu mellett fogott kardot ellenünkben, s így csodálkozhatik-e, ha nézeteit nézeteivel azonosított? Ha pedig észrevételeink tán elesebbek voltak, tulajdonítsa az író annak, hogy ellenünkben az oláh czinye mintyére (tiene mente) hivatkozott; és mi e szó conventionalis értelmét nem tartjuk a közélet tisztos terén ildomosnak. Egy nemzet boszúemlékezeteivel fenyegetni más nemzet íróját, aligha az elvi viták körébe tartozik. A druzok és maroniták közt megjárja ugyan, de köztünk alig ha az 1849-i események megújulhatnak mostanság. Igaz, hogy most az író ezt a „tiene mente”-t kimagarázza így szólván: „biztosítjuk testvéreinket, bármely pártba tartoznak, hogy a román minden hátrányai daczára, melyre tán a középkori aristocrata rendszer nyomása is bünökül szolgálhatott, tudja becsülni a szivességet, mint bármely művelt nemzet, és emlékében tartja (tiene mente) nemcsak a méltatlanságot, hanem a nagylelkűséget is” — és mi e magarázatot örömmel vesszük, habár jogegyenlőség melletti elveinknél fogva értjük e tételnek kevés nyomát.

Mi jóval a felszabadulás előtt irodalmunk terén küzdöttünk a nép joga mellett; mi őszinte fájlaltuk a nép szolgálatát, mely hazánkban is, mint egyebütt, a feudális középkor maradványa volt, miután hazánkban a jobbágyság legnagyobb része oláh volt, s szolgál sorsához képest megvetésben élt, azon időként hálaemlékezettel fölünk nem követelhetünk, habár egyes közsorsu oláh tisztelettel emlékezhetik régi urai közül azokra, kik hozzá jók valának, és sok szegény oláh 1849-ben hűségének s hálájának szép jeleit is adta; de elvileg azt mondjuk, hogy a jobbágyság a nemesség irányában igen forró emlékezettel nem lehet, s midőn a jobbágyok között több volt az oláh, és a nemesek között több a magyar: nem kívánhatunk hálás emlékezeteket. Ámde másfelől, midőn a mi nemzedékünk a régi aristokratikus kor bűnait levette; midőn mi kimondván a jogegyenlőséget, a nagyobb részben addig jobbágysorsu oláhokat, nemzetnek és atyánkfiaiának nyíltan vallottuk és neveztek; midőn mi részvételt s szeretettel nyújtottuk az addig szolgánépnek testvéri jobbajainkat: hogy akkor czinye mintyét hagyjanak szembe velünk; hogy akkor egy Papiu s öök egész journalistikája még azon törvényeinket is, melyek általában a parasztság ellen voltak hozva, az oláhok elleni üldözésnek hánytorgassák; hogy őkink feudál intézményeit vádál hozzák föl ellenünk, kik azokat megsemmisítettük, és hogy az 1848-i törvényeket, melyekben éppen ez intézményektől megtisztítani kezdtük ősi alapjában dicső alkotmányunkat; hogy törvényhozásunk ez ujkorokat képző szabadelvű törvényezikkeit éppen önk arakják semmisnek hirdetni, tagadván az 1848-i törvények érvényét — mindezek oly anomaliák és méltánytalanságok, a miket nincs miért hosszason magyarázgatnunk.

És mit mondjunk az „Unionistii” írójának azon tételére: „az alkotmányos jog alkotmányt föltételez, de melyik az? Az unionisták azt mondják, hogy 1848”?

Nem mondják biz azt az unionisták, soha sem mondták azt, hogy az 1848-i törvény a constitutio; mert az csak egy constitutionalis uton hozott törvényezikksorozat. Hogy az író egy hasonlatával

éljünk, *) „bockor szij” még nem maga a „bockor”, hanem csak is arra való, hogy a bockort jobban a lábhoz szorítsa, nehogy elhuljon az. Mi az 1848-i törvény által népet akartunk joggal felruházni, hogy együtt jobban védhessük azt, s erősbülést kerestünk, hogy ne azon nyomoru marodi országgyűlésen gyakoroljuk a törvényhozás alkotmányos jogát, melynek ideje csak a régia propositio és gravamenek tárgyalásával telt, mely miatt hazánk törvényei nem haladtak az idővel, s ezért hoztuk be 1848-ban a kormányfelelősséget és parlamentarist rendszert; de ez nem a mi alkotmányunk. Alkotmányunk ezer évi törvényhozás és szerződés összege, alkotmányunk állott 1848 előtt is; 1848-ban csak előbb haladt alkotmányunk, a mennyiben a jogegyenlőség benne kimondatott, s a kormányzás a parlament ellenőrzése alá helyzetetett. Nincs Európában alkotmányos felfogású nép, mely régi alkotmányunk ezen haladását roppant és a legjozanabb vívmánynak ne tekintse.

A historiai alkotmány tehát nemcsak az 1848-i törvények; ez csak néhány tétele azon törvények és kötések complexumának, a mi az évezredes magyar alkotmányt jelenti. Ez a pör éppen nincs bíró alatt, a mint az író állítja. A király a magyar alkotmány érvényét elismerte, s ebből csak az 1848-i törvények újbóli áttekintés s rendes törvényhozás után lehető megváltoztatását kívánta.

Tehát kérjük az „Unionistii” íróját, ne zavarjon össze egy országgyűlésen hozott törvényt egy ezredéves alkotmánnyal; soha egy magyar sem mondtotta azt, hogy neki 1848 adott alkotmányt, sőt ugyancsak hirdettük minden alkalommal s tudja egész világ, hogy a magyar alkotmány egykoru a magyar birodalom megalakulásával. — Az 1848-iki határozatok csak is törvényezikkek, alkotmányunk kiegészítő részei, mint a bockor szij a bockornak, (hogy ismét az író hasonlatát hozzuk elé). Azt hiszik, hogy az 1848-i intézvények csak inkább biztosítják alkotmányunkat, miután a népképviselő által népesebb elem fogja védeni azt; de hogy ezen törvényezikkek lennének alkotmányunk összege, ezt soha egy magyar sem mondta, s nem tudjuk az „Unionistii” írója honnan jött e furesza gondolatra, hogy a magyar alkotmány alatt csupán 1848-at értse? nem tudjuk, hogyan érti ő a bockorszij alatt magát a bockort? vagy a subagallér alatt magát az egész subát?

Alkotmányunk ezen megtagadását nem tudjuk összeegyeztetni azzal, mikép az író elismeri, hogy Erdély csakugyan a magyar királysághoz tartozik, sőt idézi is a leopoldi oklevél ezt biztosító tételét; mert hisz e viszony éppen egy fontos vonás alkotmányos állásunkban, a mit nem 1848 teremtet. De miért vitatkozunk e fölött? ezen kérdés, hogy melyik a magyar alkotmány? oly nevelés, mint a német bölcseleget azon állítása, hogy a létező ember csak képzelí az ő létezését. Igaz, hogy vitatkozó társa pofon vágta volt őt, s állítja, hogy e pofot csak képzelí.

Mi is mondhatnók az „Unionistii” írójának, hogy ha nem kell neki az élő korona kiváltságosztó kegyelme, sem pedig a rendes törvényhozás után hozott 1848-i intézvény, tehát mi biztosítja neki a jogegyenlőséget? Im hová jut, a ki a léghen keres politikai álláspontokat.

De az író Erdélynek Magyarországhoz tartozását csupán azért ismeri el, mikép azon következtetést huzassa, hogy ezen odatartozás mellett mégis lehet Erdély külön ország külön törvényhozással, a mint volt.

Elismerjük, hogy volt Erdély ily Magyarországhoz tartozó, de külön törvényhozással bíró ország az igaz; de az nem igaz, a mit az író állít, hogy éppen szent István korától fogva ilyen külön ország volt, mert még a gyermek is tudja, hogy Erdély erdön tuli rész (Transsilvania) név alatt, a székelyföldet kivéve, mint a mely külön saját törvényhozással birt — Erdély mondjuk — a megyék és fundus regius közvetlenül tartozott Magyarországhoz.

*) Az „Unionistii” írója azt mondja egy helyt: „Minden nemzet maga tudja, hol szorítja bockor sziját.” Szerk.

hoz, ott hozták törvényeit, oda küldé képviselőit, a Verbőczy és corpus juris minden cikke a separatioig oly törvénye volt az erdön inneni, mint azon tuli résznek; az hogy a vármegyék egy vajdának, a szászszékek egy szász grófnak főnöksége alatt állottak, csak helyhatósági és éppen nem országos jog vala. A separatio után külön országgá erőszakolta Erdélyt a pártküzdelem; de Leopold alatt a magyar királyi korona alá visszatértünk, habár külön törvényhozásunk fölött a vallás-szabadság kérdése miatt fenntartott. Az osztrák császárok, mint magyar királyok akartak volna ezen anomaliát rendre megszüntetni, egy párszor történt, hogy Erdélyt — a mint elejétől fogva kellett volna — a magyar kancellária alá helyezték; de idő kellett míg a szababb vallásos jogokkal bíró Erdély rávette magát, hogy teljesen egyesüljön. 1848-ban ezen is átestünk.

Hogy ez unio miért lön végre szükségesnek elismerve? az „Unionistii” írója azt hiszi, hogy a magyar nemzet consolidatioja végett. Igaza van; valamint Moldva- és Oláhország unioja a román nemzet consolidatioja végett volt szükséges. A mi jó ott, miért ne volna jó itt; annyival inkább, mert ezen mi unio által a román nemzetiségnek is a magyar királyság ezen tartományaiban lakó része éppen ugy consolidalodik, mint a magyar nemzetiség. Tehát, ugy a románokra, mint reánk csak jót hozhat az unio; hanem a románok némely írói nagyobb jövőre számítanak, s azt hiszik, hogy egy külön tépett Erdély valaha a most fejlőd Romániához fog annekaltatni. De éppen ezen titkos remények belátása teszi reánk nézve kétszeresen fontosná az uniót, mint a mi a románokat arra utasítja, hogy politikai fejlődéseiket csak is e birodalom határain belül keressék, habár azt szívesen elismerjük, hogy nemzetiségi culturájok közös lesz Rumania culturájával.

Válasz a „Kronstädter Ztg.”-nak.

Valóságos keresztütlébe jutottunk! Szerencsére álláspontunk biztos, s ismerjük előnyeit, daczára annak, hogy a mai szelek nem nekünk kedveznek. Nincs miért zavarba jöjünk tehát, vagy éppen ama bizonyos másik ellenfél példáját kövessük, a ki mindjárt megharagszik s nagy méltóságérzettel jobbra-átot csinál, mibelyt veszi észre, hogy viszont szorongattatik. Diestelen, sőt neveléses szerep ez! Ha támadunk, tessék a felidézett nyílt küzdelem minden következményeivel egész az utolsó argumentumig, s ha elfogyott a puskaapor, sokkal becsülendőbb, őszintén bevallani: „bizony, barátom, én azt gondoltam, az én igazságom erősebb, most látom, hogy még csak nem is igazság!”

A „Kolozsvári Közlöny”-nek eddig az erdélyi szász lapok közül inkább csak a „Herm. Ztg.”-gal volt dolga. Most meggyűlt a baja a „Kronstädter Ztg.”-gal is, mely f. é. 22-dik számában egyszerre két kérdésben intéz támadást, s így jut a „K. Közlöny” keresztütlébe.

Megvallom őszintén, hogy én vagyok oka, gyengeségem lévén a szász lapokat nagy figyelemmel olvasni, s a t. szerkesztőségnek némely ide vágó közleményekkel — jó vagy rossz megjegyzések kíséretében — szolgálni. Kötelességemnek ismerem tehát elvállalni a felelősséget is — minden következményeivel.

A „Kronst. Ztg.” egyszerre 24 fontos ágyúval kezd; azt mondja, hogy a „K. Közlöny” 14-ik számában különösen szász ügyekkel foglalkozik, de a melyeknek tárgyalásánál épp oly kevés jó akaratot, mint értelmet tanúsít.

Kemény ítélet! De valjon igazságos-e? Lássuk a vádat!

„A „K. Közlöny” — ugymond — Szász-Régen szab kir. várossá emeltetésének titkát abban keresi, hogy az előrelátó szászok szavazatok számát az összehívandó erdélyi országgyűlés alkalmára szaporítani kívánják. A szász városok, mint olyanok, eddig nem voltak ugyan képviselve az erd. országgyűlésen, ellenben Illyefalu és Oláhfalú igen, de jogos és méltányos igény, hogy az új választási rendben ezen régi igazságtalanságon (Unrecht) segítve legyen s reméljük, hogy Sz.-Régen a közelebbi országgyűlésen mindenesetre képviselve lesz.”

No már itt véletlenül a „Független” is belejött a credoba, mert a tényállás az, hogy Szász-Régen királyi városításának hírére csak azt jegyeztük meg, hogy talán

Bánffy-Hunyad és Mócs is törekedhetnek ilyen méltóság után — ha nem is most, hanem majd, mikor az Uralkodó és az illető országgyűlés különösen egyetértőleg fognak törvényeket alkotni, s tán új jogokat osztani; még pedig — gondolok — nem csak a szászok befolyásának gyarapítására, hanem tekintettel arra, hogy a magyarok (B.-Hunyad) s románok (Mócs) is hasonló progressióban részesüljenek. A „Független” aztán illusztrálta egyszerű megjegyzésünket, s felfogása e kérdésben nem mondható se „rosz akarattól”, se „értelmetlenségtől” származottnak, mint a „Kr. Ztg.” nekünk vágja szemünk közé. Hiszen maga a „Kr. Ztg.” nyíltan kifejezi reményét, hogy Sz.-Régén a közlelbi „erdélyi országgyűlésen” képviselve lesz! Miért lennének mi rossz akaratu tudatlanok tehát azért, mert előre gyanunk ébredt aziránt, amit önök remélhetni és elérhetni hisznek, s végül nyíltan be is vallanak!? Hiszen tény, hogyha lesz „erdélyi országgyűlés” „új választási renddel”, a mely mellőzve az 1791. 11. és 1848. 2. t. cikkeket a szász vidékek és székek 22 követének illetékességén kívül a szász városokat is felruházná követküldési joggal, ennek igen természetes következtetése lenne ama jóslat teljesülése, a miért most „tudatlanság”-gal vádoltunk. E kérdés elvi szellőztetésére nézve nem lényeges, vajlon tudtuk-e mi vagy nem, hogy Szász-Régén az erdélyi fakeskedésnek főpontja? Meglehet, hogy állomása, de a főpont tudunkkal Gyergyó-Toplicea, a hol nem rég a helyszínen kívántuk magunkat tájékoztatni, s a hol azt tanultuk, hogy ez egyetlen jelentékeny kivételi kereskedésünknek, mely állítólag 8—10 millió ft forgalmat idéz elő, ezélja a világért se Sz.-Régén. Bánffy-Hunyadnak és Dézsnek pedig már volt követküldési joga hajdan; nem csoda, hogy említették stb.

A másik vád, a miért a „K. Közlöny” rossz akarattal és értelmetlenséggel vádoltatik, az volna, hogy igazat adott Macelláriusnak, midőn a szász nemzeti gyűlésben a „Sachsenland” kifejezés ellen óvást tett, s hogy a „fundus regius” kitétel egyedül illetékesnek nyilvánítottuk. Meggyőződésünk szerint szavaztunk ösztönös, s ez nem bűn. Tenni fogjuk ezután is! De a „Kronst. Ztg.” meg akar csafolni, s ajánlja, hogy olvassuk meg „a Báthori István király által megértesített Statutar-Gesetzbuch záradékát, a hol 1583 február 18-ki datummal a fundus regius „Saxonum Nostrorum terras”-nak mondatik.

Először is Báthori István nevű királyt, a ki az esztergomi érsek által felkenve, fején a szent István koronájával, kezében Magyarország czimerével, lóháton ülve a szent István kardjával a világ négy része felé vágott volna a Királyhegyről, nem ismerünk. Báthori István Lengyelország királva volt, a ki erdélyi fejedelem címét csak egy melléktitkártól tartotta meg címei közt, s eléggé feltűnt, hogy az erdélyi szászok akkor oly nagy kettőt utat tettek, hogy maguknak egy s más jogi előnyt megszerezzenek, midőn itt a fejedelmi jogokat gyakorló vajda s országgyűlés, a legislation teljes orgánjához fordulhattak volna itthon, mi által alkotmányellenes fázadások és utóköltések-től is megkímélhetők volna magukat.

De ha nem vesszük is ezt olyan szorosan, mit bizonyít a „Kronst. Ztg.” hivatkozása Báthori István király 1583-i zárszavaira? Mi viszont későbbi datumra hivatkozunk, a Compilata Constitutióra, melyben 1654-től 1669 kelt tör-

vénycikket foglaltatnak, a hol a C. C. 3 R. 6. cz. arról bizonyít, hogy a szászok által lakott terület „peculium fisci.”-nek nevezetű, mely nevezet „1664-ben szász náción levő atyáinkfai ő kegyelmek instanciájára (fejedelem és ország beleegyezésével) tollaltatott és sopialtatott” ugyan, de úgy, hogy „ő kegyelmek is az eddig való privilegiumok szerint observáltatott szabadságoknál többet azzal maguknak ne vendiciljanak, Hazához és Fejedelembhez való hűségeket fentarvjanak.” Így 1664-ben senki se akart tudomással birni Báthori István „király” ama fenidézett kifejezéséről „Saxonum nostrorum terras” s hivatkozva hazánk jeles jogtörvényára, Dózsa Elek urra is, újból állítjuk, hogy a „fundus regius” kitétel az, melynek illetékessége mellett szól a jog és a közhasználat történelme. Tehát se nem rossz akarattal, se nem értelmetlenséggel, ha a Balomíri ur írását igazoltnak tekintettük.

Végül azt kérjük a „Kronstädter Ztg.”-től, mondaná meg, tulajdonképp mi legyen politikai álláspontja; mert igazán megvallva, nem vagyunk tisztában vele, miután az octroy elvét gáncsoltatnak tartja, midőn arról van szó, hogy az „új választási rend” a szász befolyás szélesítéséről gondoskodhatnék; ellenben tizenhatodik századbéli „királyi” szavakat idéz, s némileg a történelmi jogra, talán éppen a jogfolytonosság elvére látszik hivatkozni, midőn a „Sachsenland” kifejezés jogosságát igyekszik a „fundus regius” ellenében bebizonyítani! Mi a jelszó: 1791—1847, vagy 1848 avagy...? Mondjuk meg egymásnak igazán! Azért respectálhatjuk egymást, ha ellenkező elvben gyökerezik is meggyőződésünk. A két kulcsos szerep előttünk utalatos!

Halmágyi S.

Szózat papi árva-, özvegytár, élő tőke, népiskola és papválasztás ügyben.

(Folytatása és vége.)

3) Népevelés ügy. Anyaszentegyházunk főkötelessége levén a népevelés, és így időnkint a fi- és nőnevelés levő gyermekekből a hazának hasznos honpolgárokat, a vallásnak hűgő követőket előteremteni, gondoskodnia kell arról, hogy a nevelés célzatosan történjék s a tanítók fáradozása jobban legyen jutalmazva; e tárgyban tett is intézkedést a k. sz. zsinat és m. e. főtanács, mely a jegyzőkönyv 80. v. száma alatt látható; de mivel nevelni csak akkor lehet, ha van kit, a szülők nagyobb része pedig vonakodik iskolába felküldeni a gyermekeket, óhajtanám, hogy a m. e. főtanács mondjon ki egy ily határozatot: „Mindazon szülők, kiknek iskolába járható gyermekeik vannak, de november 1-én kezdve, márt. végeig gyermekeiket iskolába felküldeni elmulasztják, fizessenek minden egy havi eltartoztatásért egy és így öt hó alatt öt o. é. frtot az egyház pénztárába, melynek egy részével vegyenek iskolai könyveket, a szegényebb gyermekek számára, a még fennmaradt összeg pedig a különben is csekély tandíj; és e büntetés pénz a k. kormányzók jóváhagyása mellett az illető szolgabíró által vétésésk teljesedésebe.” Továbbá szűkségesnek látom, hogy a néhai garasos intézet kamatjából, a népszerű vallásos könyveken kívül, nagyon jutányos áron a nevezetesebb állatok- és növényekről népszerű minden ésszerű nélkül még a falusi gyermekek által is könnyen érthető könyv nyomattassék (a Raff jegyzetei a mérges növényekkel megbővítve falusi iskolák számára igen jó), az állatok és növények pedig több fali táblákra legyenek lemezelve, melyekről midőn az iskolából hazament gyermek tud rövid elbeszélést tartani, mind a szülők örömmel küldik

iskolába gyermekeiket, mind a gyermekek vágnak iskolába. Ezt tapasztalásból javaslom, ugyanis, 1847-ben kiléptem a sz.-i népes egyházba, hasztalan hirdették ki szűkségből az iskolaképes gyermekek feljartását, 20—25 alig járt fel, a Raff könyvével pedig hat hét alatt 130 fm gyermek felül gyűlt fel iskolába, s midőn examenre állottak, a még olvasni nem tudók is tudtak beszélni az állatokról, főbeli számtan, szaválás és énekből. Szűkségesnek látom az egyformaságról, hogy minden egyházban márt. utolsó felében ének, vallás, szám-, növény- és állattanból, írás- és olvasásból álljanak közzvizsgálatra, s az eredményről jegyzőkönyv pap, tanító és több a szigorlaton jelen volt tanak által aláírva küldődjen meg a m. e. főtanácsnak. Szűkségesnek látom a tanítók fáradozása jutalma nevelése végett, hogy minden egyházban hifeleink önkéntes adakozásra szólítottassanak fel, kik közül főleg a birtokos osztálytól, kik az erd. muzeum alapitójához, mely az ország népességét véve fel, csak néhány által használható, szép összeggel járulni tudósnek látták, pénz, termény sőt fekvő birtok felajánlása is remélhető, s az ekkint felgyűlt összeg évenkénti tiszta jövedelmével jutalmazza a tanítókat, a szigorlatról tett följelentésből minden érdek nélkül kiszámított érdem szerint. Ekkor és így remélem a népevelés óhajtott eredményével fogja várakozásainkat is megőrvendeztetni.

4) Pap választás ügy. A papi állomásra törekvőkre sok tekintetben lealázó kihágásokra alkalmat szolgáltat papválasztás mikéntjére észrevételeim ezek: szűkségesnek tartom, hogy a tanár urak, ismeretség, atyafiság, szülőkkel kötött barátság s minden más érdekek kirekesztésével, csak is magukat jölképzett s a felszűkséget el nem tűrő papi sz. hivatal folytatására alkalmas egyéneknek becselesanak ki a papi szigorlat letétele után pályázatra, kik a harangoztatás idején és módján elkezdve, minden papi kötelességeket és azokra vonatkozó gyakoribb esetekben előforduló törvényeket tudjanak; mert mint új papok, míg a nevezetesebb s gyakoribb esetekre vonatkozó törvényeket megtanulták, vagy maguk hibázhatnak, vagy a nép őket félrevezeti. Ha az iskolából az irt módon képzett papjelöltek kerülnek ki, akkor a papi szigorlat letétele után fölszűkséges jogosítva a papokkal együtt pályázni. Üressébe jövőn valamely egyház, az esperes első és főteendője legyen az, hogy egyházmegyéjében rögtön köröztesse, s e körlevélre minden pap, ki promoveáltatását óhajlja, nevét írja fel; a három havi pályázók között első legyenek az egyházmegyei papok, azután a szigorlatról eredményt felmutatni tudó papjelöltek, a más tractusból pályázni akarókkal vegyesen; a három havi pályázás bevégeződven, az esperes a választást baladéktalanul, még ha az egyház nem kívánna is tartassa meg, a választás felett pedig örökösök legyenek, egy a választó egyház és egy az esperes által kijelölt pap és kettő az ekklesia által kijelölt kefézetű. Ekkor lesz megnyugodva a nép az általa fizetett választási papjával; a választásról pedig oly jegyzőkönyvet vegyenek, melyben a választó neve után legyen írva a választatott, s ezt papjuk halála- vagy elkötözéseig tartsák meg az egyházmegyei irományai között.

N. M.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Id. Wendler Frigyes ideiglenes főbíró, és if. Wendler Frigyes tartom. főbiztosági inok mély bánattal jelentik, hogy Wendler Frigyesné, született Herbert Luiza az elsőnek csaknem 26 évön keresztül valódi boldogító neje, az utóbbinak pedig kedves, forrón szeretett édes anyja, bosszas testi szenvedések után, földi pályáját életkorának 45 dik évében, folyó hó 12-kén estéli 8 órakor már bevégezte. Hílt tetelei folyó hó 15 én d. u. 4 órakor fognak rövid ima után, belső monostorotcazi házatól az ágostai vallásnak sarkertjébe kísértetni. Köszövéért, február 13-kán, 1863.

jedve rohant ki déltájatt szobájából, bérkocsin érkezett vissza. Apródjával együtt nyakra-főre hánytak fel a kocsi egy bűröndöt, s néhány ruhadarabot a azzal helyet foglalva a bérkocsin, elhajtanának.

— Mi történtett vele? — szolt aggódva Ozdy. Talán párbajt vív valakivel, vagy talán elneháborodás érte? Senki sem tudott felelni a kérdéseire. Talán Aranka valamit tud felőle, hisz ott tölté az estét? Sietett Arankához, a hölgy semmi előzményt nem képzelhetett e hirtelenkedésnek.

— Ah szolt végre, talán párbajt vív Hallayval, hogy a meghívó jegyet valamifondor ezébből nem küldé meg neki?

— Mit beszélsz? O nem volt meghíva?

— Nem! és éppen ezért maradtunk mi is hon. Házunk is sértve volt ezáltal.

— Akkor valószínű, hogy ő párbajra ment — szolt Vilmos — de hogyan tette ezt nálam nélkül? Kit hívott mást bajsegédül, midőn hozzám van legnagyobb bizalommal? Ah hová fut eszem. O Hallayval nem vív. En láttam a gróft sógorasszonyánál megfordulni a villás reggeli után, és ha jól emlékszem ott is hagym őt. Valami egyénekkel kellett történni. Meg nem foghatom Gábort, ha a meghívásból valamely fondorság által kijátszott, miért nem értesítette Izidorát, hogy más táncosról gondoskodjék; e bajló hölgy a legnagyobb megszegegyenülésnek lesz kitéve, ha ott nem vagyok.

Ezzel elbeszélte Vilmos Arankának a bálban történetek.

(Folytatjuk.)

TÁRCZA. AZ ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Az egész társaság várja nagyságtokat, már járják a keringőt. Parancsolják nagyságtok, hogy a lovászt stírgessem?

— Ne fázadjon édes Hallay — szolt Aranka — elhatároztuk Zováthyval egymás kedvéért honmaradni.

— Ez meglepő, kedves nagysád.

— Nem kevésbé mint az, hogy házunk nagyrabecstűlt barátja Zováthy, nem kapott meghívást.

— És nem küldék önhez meghívó jegyet? — szolt némi zavarral gróf Hallay.

— Tehát önre volt bízva? — szolt Gábor.

— Reám, de kétkem, hogy ön a meghívottak közt lett volna — szolt Hallay.

— Majd végre járunk — szolt Gábor. Kérdésen kívül nem fog ön késni a felvilágosításokkal.

— A mint tetszik — szolt Hallay. Tehát csakugyan elmaradnak nagyságtok — folytatá Aranka — ez igen nagy feltűnést fog okozni.

— Elmondhatja édes gróf, hogy Zováthy kedvéért maradtunk itthon.

— És nagysád engedi? — szolt a gróf Ozdynéhoz.

— Osztom leányom nézetét — szolt Ozdyné.

— Kedves Aranka — szolt e közben Gábor halk hangon a hölgyhez. Most mindent értek s gróf Csillárikékat nem vádolom. Ne lakoltassák őket, menjenek el, kérem menjenek el, még nem késő.

— Nem, nem édes Gábor. A nőknek is van erkölcsi elégtétele, ha Hallay vétkezett, meg fog lakolni remélem.

Gróf Hallay nem sokára távozott. Minő hírt vitt Izidorához? azt már tudjuk.

Eji tizenkét óra tájatt ment szállására Gábor s keblén néhány óra alatt annyi különböző érzetvihar vonult át, miképp legkevésbé sem bálmulhatunk, ha az álom hajnalhasadtáig nem jött szemére. A lelke előtt lebegő alakok közt anygali fénykörben tűnt fel a nemes kedélyű Ozdy Aranka szép alakja. Mily boldog lesz e hölgy keze által gróf Honti Kázmér, mily jó kézbe hozzá öszsze Hymen a tekintélyt, fürangot és nagyvagyont! Itt e hölgy, ki mint nő, a honleányiság példányképe leend, kinek nemes kedélye, jótékony sugárkint fog kiáradni a magyar társadalomra. Majd Izidora jutott eszébe, és szívére az égető kínok parázsa hullt. Talán vidáman tánczol ő, talán nagyvilági örömeiben éppen nem, vagy csak is remegve gondol az ifjura, kihez egykor gyöngéd volt, ki azonban sokkal igénytelenebb, hogysen a főbb körök alá ne néztek volna?

Vége kifáradt teste, lelke az egymást váltó gondolatok alatt, s mely álomba merült el, melyből csaknem déltájatt ébredett. De az ébredés órája lesújtóbb volt mindennél. Szívét egyszerre két oly hír csapá meg, melyek egyike is megrepsztet egy gyenge kebelt. Alig öltözködött fel és gróf

— (Necrológ.) Szász Gerő — helybeli ev. ref. pap saját és egy kis, egyszerű család nevében, melynek tagja — fájó szívvel jelenti, hogy imádvá szeretett édes anyja Szász Zsuzsanna hosszasan tartott szenvedés után, folyó hó 15-én, életének 61-ik évében egy jobb életre szenderült. A megboldogult nem vala sem több, sem kevesebb, mint édes anyja a szó igaz, nemese értelmében; — édes anyja, kihez hasonló lehet, de jobb — nem. Megérdemelte ő e nyugalmat: hiszen, oly sokat mért rá az élet. — De halála magával vivő az övének utolsó örömet; az egyetlen vigasztalást: mert, a mi a fájó szívben, a sajnó lélekben megmaradt, azok nem e világból valók. Oh, béke, béke és nyugalom a sokat szenvedett drága porok felett. Földi részei folyó hó 18-án fogtak Ördög-Keresztúron — rövid halotti ima után — az örök nyugalomnak átadatni. Kolozsvár, február 17-én, 1863.

— (Necrológ.) Makfalvi Dózsa Sándor maga s gyermekei Klára és Sándor nevében szomorúan jelenti neje Bálint Juliánának a jelen év január 20-án reggeli 8 órakor történt halálát. Egy derék nő, jó anya s hűleány költözött el az elhunytban. Porai január 22-én helyezték el Palatkán a családi sírboltba. Béke hamvain!

— Oly szép tavaszi időjárásunk van, hogy jobban se kell. Csak majd aztán tavasszal ne legyen télies időjárásunk.

— Városunkban a népszámlálási újabb munkálatok néhány nap óta folynak.

— Nem sokára Willmers világhírű zongoravirtuóz is körünkbe érkezik, hangversenyeket adandó.

— Idei február 8-án a piaci templom környezete lebontási pénzalapra tartott táncvigalom, lebuza a 106 frt költséget, 260 frt ösztr. becs. jövedelmezett.

— Segesvárról írják a „Kronst. Ztg.”-nak: „Ismét eltelt egy adófizetési évnegyed, s már ki is bocsáttatták az újabb intvények, hogy fizessék a folyó adót, pedig a birtokok még nincsenek megjavítva, a földadó még nem iratott ki a tulajdonosoknak, s névszerint a gyümölcsös kertekre rótt szerfeletti tételek még nincsenek leszállítva. Körtőlbeli tíz éve, hogy fizetnünk kell ez igazságtalan adót, s nincs semmi kilátásunk méltányosabb eljárásra. Bizony ez így megy nálunk is.

— A bécsi cs. kir. polytechnicumban egy az erdélyi keresek. alábból engedélyezett 210 frtos stipendium nyerhető el. A pályázni kívánók azon hatóság által, a mely alá tartoznak, terjesztessék fel folyamodványaikat az erdélyi királyi főokmányokhoz; határidő martius 15-ke. A folyamodókat kötelezzük elnyújtani, hogy ha ez ösztöndíj elnyer, tanulmányait végezve, kizárólag Erdélyben fog szolgálni, vagy visszafizeti a kapott ösztöndíjt.

— A „Flügelzet” az erdélyi vasut ügyében irt cikket így hangzik: Ha léteznék centralisták, kik csak azért nyújtanak kezüket, hogy a magyar azt el ne fogadjon, ez esetben az „Ostendische Post” és a „Pressé” lovagjait nagy diplomatának kell tartanunk; — de ha a centralisták közéleti akarnak — mi felől a nagyobb részt tekintve, meg vagyunk győződve — jó lenne más orgánjai által desavouálni azon bevételeket, melyeket az említett két, és más hasonló lapok tettek; mert, hogy e lapok a várad-bod-zai vonalra — melynek célirányosságát, ünnepélyes kiballgatás alkalmával ö Felsége maga proclamálta — anathemat mondja, míg egy simmeringi vasutat békén elnéznek; hogy nemzeti versengést kívánjanak föléleszteni oly kérdés felett, melyben Erdély minden nemzetének érdeke összpontosul; hogy az erdélyi vasut ügyét kényes államjogi kérdésekkel kívánják egybekötni, holott ez nem más, mint anyagi ügy; hogy a magyar aristocrátiát aljas egoizmussal vádolják, alaptalan ráfogásokkal gyanúsítsák; hogy ily uton a magyarokat minden igaz ok nélkül ingereljük; hogy az erdélyi vasut ügyét, mely nem csak Erdélyt illetőleg életkérdés, de melynek szerencsés megoldása az összes Osztrákbirodalomra, a világkereskedésre nézve oly nagy borderővel bír, mystificáció, valótlán állítások által homályba borítsák: hogy mindezt most tegyék, midőn mindenkinek azon kellene ügykezni, hogy a kibékülés nagy munkája elől az összehűközött követi lehetőségig elhárítsa; most, midőn az erdélyi vasut oly szép alkalmat adott volna arra, hogy e népszerű kérdés felett az ellenzéki pártok emberei egymásnak kezét adjanak; hogy olajággal tüzet élesztzenek, nehogy a visszavonás lángja kialudjék: — ez még sem megy. Ily eljárásért a centralisták bizonyosan magukra nem veszik a felelősség terhét, mert ez a centralista pártuk többet ártana, mint elleneinek nyílt loyál föllépése.

— A „Telegraf” Román — a „Pesti Napló” által, Romániába bevándorlott székelyeknek Erdély s Magyarország területén eszközölendő rendszeres megtelepítése iránt közelről kimondott nézetét fölémlítve, azt mint hazaférből eredt javaslatot egész terjedelmében méltányolja ugyan, de nem mellőzheti rosszallás nélkül azon fogást, miszerint Romániának bálátlansággal közzöni meg a nyilvánosság előtt, hogy anyai magyart kényeztet és lakhelytel látott el. A háltalanságot nálunknál jobban senki sem gyűlöli, mert tényleg senkinek sem jutott belőle jelentékenyebb rész, mint nekünk magyaroknak; amde mi azt hisszük, hogy a székelyek Romániában nem kegyelemből élnek, hanem szorgalmuk által keresetük kényeztetik és lakhelytel irtja a „Flügelzet.”

— A „Wand.” közöl egy cikket a magyar kérdésben. Először is örömdetes tény gyanánt tudja, hogy a főkan-czellár és Schmerling államminiszter ur közti viszonyok a legjobbak, mi kedvező előpótája a minden oldalról várt kiegyenlítés lehetőségének. Aztán szerinte a kiegyenlítés jelenleg nem is a magyar- és német-osztrák államférfiak közti differenciát, hanem maguk a magyar államférfiak közt fenforgó vélemény-különbségek késleltetik és nehezítik. Mert egyik rész az 1847-i államrendszert akarja collegialis kormányzásokkal, megyei képvisellelt, követi utasításokkal, stb.; a másik rész programja pedig: a jogfolytonosság, s ennek nyomán az 1848-i törvényekből annyit létesíteni, mennyi csak lehetséges, a többi pedig az országgyűlésre bizoni. A „W.” szerint e két program ezelőtli is létezőt már, de hogy most oly élénk tanácskozások tárgya lett, annak tulajdonítható, mert ö Felsége határozottan kijenté szándékát, hogy a magyar kérdés megoldását mielőbb óhajja.

Melyik program mellett van a főkan-czellár ur, arról a „Wanderer”-nek nincs bizonyos tudomása; de azt jó kufőből monhatja, hogy államminiszter ur a második, vagyis 1848-i programhoz hajlandóbb. Végre felszólítja collegiát, a bécsi centralista lapokat: nyilatkozzanak, melyik programot fogadják ök el a kettő közül; — vagy pedig a magyarországi provisoriumnak határtalan folytatását óhajtanak inkább?

— Gróf Almásy Albertet, mint Almásy Gedeon végrendeletének meghamisítóját, a napokban elfogták, mire a gróf Majláth Kálmán lapjában azon megjegyzést olvassuk, hogy ez újabb bizonyítvány arra nézve, hogy a fényes név se óvhatja meg az embereket a vétkecs tévedésektől; nem a név teszi az embert, hanem az ember szerez becsületet nevének. Ez jól hangzik a „Vezér”-ben is.

— A jövő szombaton tehetőséges színésztünk Komáromi jutalmán Haray egy operettje adatik, melynek zenéjét Káldi szerezte.

— Gróf Batthyány Julia, ki Budai Appaxin Julia név alatt nem rég Budán a magyar színészi pályára lépett, hir szerint, nem sokára Kolozsvárra fog jöni, s szín-házunknál többször fellép.

— Ujabbán két magyarországi izraelita folyamodott nemességért.

— Aradmegyéből értesítik a „B.”-t, hogy Apáti nevű községben a nép az adó-executióra oda küldött katonaságot, kocsmái czivakodás folytán kiverte, minek következtében a katonaság a község ellen rendszeres támadást intézett, s 13 községi lakost — s ezek között nőket is — súlyosan megsebesítettek. — A szerencsétlenek közül 3 még az nap meghalt.

POLITIKAI HIRDEK.

ANGOLORSZÁG. London, febr. 12. A „Köln. Ztg.”-nak írják, hogy a lengyelügy diplomatiai levelezés tárgya lett Angol- és Franciaország között. A mit Barocze francia miniszter ez ügyre vonatkozólag mondott a párizsi kamarában, az legkevésbé sem gyengíti az érintett tudósítás hitelességét, miután az angol miniszterek is hasonló értelemben beszéltek, azt akarván ezáltal elérni, hogy a nyugati hatalmaknak Pétervárt teendő előterjesztései csak barátságos tanácsadás alakjában tünjenek fel. Azt mondják, hogy Pétervárt nagy az elkeseredés Ausztria ellen; a lengyel forradalom szításával gyanúsítják.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, febr. 14. A császár ma fogadta a törvényhozó testület felirati küldöttségét. Ö Flge így szólott: A feliratban új bizonyítékát látom a törvényhozó test s a kormány közötti egyetértésnek, oly egyetértésnek, a mely főleg a jelen időben kívánatos, hogy erősítse a befolyást, a melyet a kormány jogszertű modorban kifejelt gyakorol, szembe az ellenkező szenvedélyekkel, a melyek a világ csaknem minden pontján mozgásban vannak. A Párisban élő lengyel menekült gr. Zamojski László tábornok Londonba ment, hogy azon parlamenti tagoknak, a kik a lengyelügyre vonatkozólag indítványokat akarnak tenni, adatokat szolgáltatasson.

A „France” azt írja, hogy az ausztriai adók összege sokkal többre üt ki, mint a hogy előleges számítás után várni lehetett, a mi Ausztria jövedelmére és arra mutat, hogy ez az állam egy év óta nagy elhaladást tett.

Czartorsky herceg a „Journ. de Debats”-hoz levelet intézett, feleletül a minisztereknek a törvényhozó testület ülésében mondott azon szavaira a melyekkel a lengyelügyben a tett javaslatokat visszautasították. E levélben a lengyel felkelés következtében van jellemezve: „A mi reményeink mérsékelték, miként szerencsénk, s bár népként ösztöne nem téved, s jól tudja, hol kell keresni a valódi barátokat; bár nem feledjük, hogy bukásunk Franciaországéval egykoru volt, bár bennünk a berlini kamarában még a napokban is „lipseai legyőzötték” nek neveztek, nem fuvalkodunk fel annyira, hogy szenvedéseinkhez mérjük más országok politikáját. Nem kívánjuk mi, hogy az európai nemzetek nekünk más segélyt nyújtsanak, mint azt, a mit nagy államoktól várhatni, t. i. saját érdekeik sugalma alatt és az alkalmasság hiit időben; én bízom, hogy ez az idő el fog jöni. Addig azonban megkívánjuk azt az egyet, hogy a szerencsétlenségét tiszteljük, s ne cseréljük meg a szerepeket; bűnösöknek s lázadónak nevezvén a megrohantakat, a haldoklókat; s a megrohantokat nemeseznek és nagylelkűeknek; és hogy ne utaljanak bennünket ísmét Oroszország nagylelkűségéhez és szabadelviségéhez. Ismerjük e nagylelkűséget, próbáljuk harmincz esztendő óta, legújabb bizonyítékul kapunk azt az ujjonezást, a mely minden törvényes kezesség nélkül, mint tisztán rendőri önkény kifolyása éjnek idején lepte meg az egész nemzetet. Minden garancia helyett sorunkat egy önnit vagy tévtra jutott hatalom jogérzetével bizni, a mely mitsem tisztel, még saját törvényeit sem, ez keserű guny és méltatlan volna egy ilyen ügyhöz.”

OLASZORSZÁG. Turin, febr. 11. A pétervári kabin-et az olasz kormányhoz jégyzeket intézett, a melyben azt kívánja, hogy az ott tartozókö lengyelek a legszigorubb felvigyázat alatt tartassanak, s akadályozva legyenek fegyver, pénz és emberek szállításában a forradalom számára. Azt mondják, Farini azt válaszolta, hogy minden lehetőséget megteendő a czár kívánságának teljesítésére.

A „Vaterland”-nak írják Milanból, hogy Garibaldi felhagyva az „Olaszország Viktor Emmanuel alatt” jelszóval, egészen Mazzini karjaiba vetette magát s elhatározza, hogy jövő áprilisban megtámadják Velencét. A tudósító azt is tudja, hogy a főbb mazzinista ügynők febr. 7-én gyűlést tartottak, a melyben néhány magyar menekült is részt vett s ott állapították meg az egész tervet, a melynek fontosabb részletei: hogy Velencében, Istriában, Dalmatiában, Délitrolban, sőt magában Triestben is forradalmat támaszassanak. Sok ilyen bandarságot irtak már egyszer máskor a „Vaterl.” olaszországi levelezői.

A képviselőházban a pénzügyminiszter egy 700 milliónyi kölcsön felvételére meghatalmazó törvényjavaslat előterjesztését jelentette be.

NÉMETORSZÁG. Berlin, febr. 14. A „Kreuztg.” a lengyel kérdésnek az olaszszal és keletvel való összer-függéséről elmélkedvén, így végzi: Annyi minden esetre áll, hogy Poroszország tetleges fellépése nem fog csupán katonai működésre szorítkozni; hanem egyszersmind politikai szempontból is tárgyalnia kell a kitűnő fontosságú kérdést.

A képviselőház lengyel nemzetiségi tagjai interpellál-ni készűlnek a miniszteriumot a poseni főelnök és kormányzó tábornok által kibocsáttott azon rendelet iránt, a melyben a poseni lengyelek valótlán gyanúsításokkal vannak illetve. Minthogy az ügyrend szerint minden interpellationnak, hogy megtörténhessék, legalább 30 képviselő által kell aláírva lenni, a lengyelek pedig nincsenek ennyien: az interpellatio néhány német is alá fogja írni, nehogy azt mondják a lengyelek, hogy az ügyrend által téletségre vannak kárhoztatva. Az interpellatio így hangzik: „Minde-nekelőtt az a szokatlan forma, a melyet a poseni hercegség kormányzója nyilatkozatában fölvesz, azt az aggodalmat éb-reszt, mintha a poseni nagyhercegség már is kivételes ál-lapotban lenne, s a mely még más kivételes rendszabályok hehozatalát sejtetné. E félelmes sejtelmet erősíti, sőt na-gyobbítja még az is, hogy a fennevezett hatóságok fenye-gető módon inkább a kezökbe tett hatalomra, mint a tör-vényre hivatkoznak, — másrésztől azon a porosz büntető-törvényekkel ellenkező nyilatkozat, hogy minden részvétel, habár közvetve is, a szomszéd országban történő esemé-nyekben, minden kifejezés s nyilvános nyilatkozat, az or-szágos törvények elleni merényletnek tekintendő s a felség-árusítás súlyos büntetését vonja maga után. Ezek megfonto-lása után alólirák a következő kérdéseket intézik az ál-lamminiszteriumhoz: 1-ör, ha és valjon mióta jutott a po-seni nagyhercegség oly kivételes állapotba, hogy az igaz-gatás egy összesített polgári és katonai hatóság kezébe té-tett. 2-ör, ha helyeselte-e az államminiszterium a febr. 1-i nyilatkozat tartalmát és alakját.”

A mai hivatalos lap egy rendeletet közöl, a mely fegy-verek ki- és keresztűlvitelét Orosz- és Lengyelország felé, tilalmazza. A „Nord. Ztg.” szerint az Oroszországgal kö-tött egyezmény következtében Treskow alezredes Varsóba utazott, mialatt egy orosz tiszt állandóan Berlinben marad.

A bécsi „Gen. Corr.” következőleg értesül a porosz-orosz katonai egyezmény tartalmáról: Azok az orosz esa-patok, a melyek a felkelők túleréjének engedve porosz ter-ületre menekűlnek, ott nem kell hogy fegyverüket lete-gyék, sőt megengedtetik az orosz csapatoknak, hogy a futó felkelőket kergetve a porosz határon túl is működhesseken ellenök. Végre, ha orosz felhívás kívánja, a porosz esa-patok maguk is vagy önállólag vagy az oroszokkal együtte-sen s akár porosz akár orosz területen harcolhatnak a fel-kelek ellen.

Már több mint egy hét óta egy lengyelnek sem sza-bad porosz határon át Orosz-Lengyelországba lépni. Több ifju lengyel, a kik Berlinben és Drezdában tanultak s ren-des utlevelekkel voltak ellátva, a porosz határszéli hatósá-gok nem engedtek Lengyelországba lépni, s kénytelenek voltak visszatérni s osztrák határon megkísérteni a haza-menetelt, a mi minden akadály nélkül meg is történt.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Távirati tudósítások a lengyel forradalomról:

Lemberg, febr. 14. Magán tudósítások szerint egy orosz hadosztály Bialánál Podlachiában egészen megsemmi-sítettett. Az a hir, mely szerint a felkelők, visszatorlásul, el-fogott orosz tiszteket lövettek volna meg, nem valósul. Csak fenyegetőztek vele.

Krakko, febr. 14. A „Czas” jelenti: Tegnapelőtt az oroszok két hadoszlopban kiindultak Miechowból Ojcow fe-lé. Ma éjjel a két ellenséges előrség egymással szemközt áll. Minden órában tűzközetet várhatni.

Varsó, febr. 13. Modlinban két felkelő vezért rüg-tönítéletileg föbölttek. Opecznoban a felkelők megölték ve-zérüket s szétoszták. Egy felkelő vezér a lublini kormány-zóságban megadta magát.

Sz. Pétervár, febr. 14. A „Journ. de St. Petersburg.”-nak jelentik Wilnából 13-ról: Nostiz Bielowienál Masoriá-ban szétvert egy felkelő csapatot. Ugyanazon lapnak jelen-tik Kiewből: Nem igaz, hogy a felkelők Kladnewnél átlep-ték volna a királyság határait.

A többször említett Wonchoki tüközetről írják a Slupia mellett táborból: febr. 1-én Langievitz tábornok négy osztályra osztotta hadtestét. Az első Wonchockot szállotta meg, 1600 fő, 1000 elklidtetett Suchedniowba, 1000 Bodzen-tinbe és 1000 Slupieba. F. hó 3-án az oroszok néhány eze-ren és 8 ágyuval megrohanták a főhadiszállást Wonchockot. Rövid esata után Langievitz a túlerőnek engedve, parancsolta osztályaiknak, hogy oszlojk szét, ujjonnan toborzott kaszások-kal fedezvén a visszavonulást. Az oroszok urai maradtak a csatatérnek, a táborn és vagy harmincz darab marbat el-ragadván, a várost kirabolták, védteleneket gyilkoltak, s még azon házat is felgyújtották, a melyben a felkelők sebesűllei fekdtek, úgy hogy a betegek mind oda égtek. A felkelők azon osztálya, a mely Suchedniowban fekdtt, Wonchoe el-estének hírére a visszatorló ellenséget megrohanta, szétszorta, 400-at fogolylyá tett, s sok fegyvert és munitiót elfoglalt. 4-én Langievitz tábornok Slupienál összerpontosította hadere-jét. Suchedniow, Bodzentyn és Wonchoe városokat az oro-szok felgyújtották és lerombolták. A muszka katonaság a pálinkától felhevűlve, rémitőnen dühöngött a fegyvertelen la-kosság közt, nőket és gyermekeket szuronyaira és lándzsáira nyársalt s a lángok közé dobott. Stobnica kerületi városban, Sobkow, Chmielnik és Pinczwan ideiglenes nemzeti kor-mányt alakítottak.

A wonchocki eseményről egy másik tudósítás a felke-lők táborából eként szól: Langievitz tábornok e hó 1-én Suchedniownál 2500 emberrel, köztűk 400 vadász s a többi kaszás, várta be a nagyobb számú ellent. A csata délután kezdődött s három óráig tartott, mire a mieink a csatár-uravá lettek, s 400 lovas fegyverestől elfogták. Az oroszok vesztésege halottakban 50, sebesűltekb 80; a mieink ha-lottakban 11, sebesűltekb 23. Egy másik felkelő csapat, mintegy 1800 ember, köztűk 200 vadász s a többi kaszás, és lovas, Prondowski őrnagy parancsnoksága alatt Wonchoek mellett állott. A kaszások vezetője bizonyos Morean, átlep-tett

Langiewicz Garibaldinál tüzérezredes volt, s most ügyes hadszervezőnek bizonyul be. Egy jól rendezett hadi iroda begyével nemcsak rendes parancsokat osztogat a rendelkezése alá tartozó csapatrészeknek, de más vidékek fölkelő főnökeivel is összeköttetésben áll. Van egy nyomdája is, melyből napiparancsokat és kiáltványokat bocsát ki. Az elszállásolással a parasztok barátságosan viselik magukat a fölkelők iránt, s ezeket elegendő élelmiszerral látják el. Minden harcosz neponkit egyszemmel pálinkát s 15 lengyel garast vagy pedig ennévalót kapnak.

A királyság délnyugoti részét a fölkelők megszálván, polgárilag ujlag szervezték.

Legújabb tudósítások szerint a főkelők száma már 50000-re megy; természetesen csak a fegyvert fogottakat értve; mert ezeken kívül az általános népfelkelés is működik.

A „Frankl. Postztg”-nak írják Bécsből, hogy oda az a tudósítás érkezett, hogy a felkelők egy része Ferdinánd Miksa főhercegrez akarja Lengyelország királyává kiáltatni. Ez az eszme, minden kalandossága mellett is, kellemtelen hatást tett Bécsben, mivel attól tartanak, hogy ez újabb gyanúsításra fog okul szolgálni az oroszoknál, a kik különben is haragusznak Ausztriára a lengyel mozgalmakkal szemben követett magatartásáért.

A febr. 13-i „Wiener Ztg.”-ban egy 11-ről kelt pénzügyminiszteri rendeletet tesz közzé, a melynél fogva mindennemű fegyver, fegyverrészek, kaszkák, löszér s ennek készítésére szolgáló anyagok, mint salétrom, kén, on ki- és átvitele a galicziai határokon és Bukovinán át Orosz- és Oroszlegyelországba tiltatik.

Legujabb. Az erdélyi küldöttségről a „Független“ egy figyelemre méltó levelet hoz Bécsből. A kihallgatás elhalasztásának okául az hozatván fel hogy gr. Mikó ő nmila rekedszben szenved. Erre a „F.“ írja: „gr. Mikó csakugyan gyöngélgedik, mind a mellett le-

hetlen mély hódolatunkat s bámulatunkat ki nem fejezni oly ügyes regisseurség irányában, mely egy nátha igénytelen mezébe bujtatja a momentumot, *midőn az ellen-séges elveknek*, ekkor annyi nemes áldozattal elhárított — *öszszeütközése bekövetkezett.*“ Irja tovább a levelező, miképp az erdélyi küldöttség nemcsak anyagi érdekért ment, de fel akará használni a kedvező alkalmat, hogy közeledés eszközöltessék a fejedelem és magyar népe között. E politika utóbbi hónapokban nagy erkölcsi sikert aratott, s ezt szilárdítandók jöttek a királyhágon tuli hazából férfiak ide egyaránt kitűnők a trón iránti ragaszkodásban mint a hazaszeretében ; a mint tehát ők azon alapos meggyőződésre jönek, hogy itt nem találnak tért küldetésök szellemében eljárhatni, nem válik-e kötelességökké mielőtt tovább lépének, visszatérni küldöik-bez, értesítendők azokat a dolgok állásáról. Ha nem is tudjuk — írja a „F.“ legalább gyanítjuk, hogy gr. Mikónak nátháján kívül mily okban keresendő az erdélyi küldöttség elfogadásának késleltetése. A levél így végződik. „Ezen észlelet azon sejtést kelti bennem, hogy az erdélyi követség sorsa döntő hatást fog involválni más nagyobb horderejű kérdésekre nézve is. Meglehet tehát hogy a közelebbi napok válságos jelentőséggel bírandanak, s új szakaszt képezendek az alkotmány küzdelem történetében! —

Ujabbak. Trebinje, febr. 14. A montenegróiak Bielopavlic-ban két őrtanyát szétromboltak, a mely alkalommal egy kis ütközet történt. Vukalovich, a ki a közlebbi béke alkalmával török szolgálatba lépett volt, elbocsátatott. Tegnapelőtt a zuzaiak és egy szerb ügynök Vukalovichnál gyűlést tartottak.

— Lemberg, febr. 15. Magán tudósítások szerint 13-ról 14 re virradó éjjel a Tomaszównál szétvert felkelők, csatlakozók által erősbülve, Tarnegrodot elfoglalták. Az ott feküdt 200 kozákból 34 elesett, a többi visszavonult Zamosk felé. Hrubieszowot a felkelők elmentállás nélkül elfoglalták, miután azt az oroszok kiűrtették volt.

— **KRAKKÓ**, febr. 15. Az orosz csapatok teg-

nap Przeslandktól Slomnik felé visszahuzódtak s az Ojcownál várt csata nem történt meg.

— Berlin, febr. 15. A lengyel határszélről jelentik febr. 14-ről: Amenkoff podoliai és volhyniai kormányzó tábornoknak felhatalmazás adatott ostrom-állapot és rögtönítélő bíróság felállítására.

— Genua, febr. 14. A lengyelek érdekében tartott népgyűlésre nem igen sokan jelentek meg; nem kellett közérőrt alkalmazni. Egy beszéd tartatott. Mielőtt a szónok indítványozta, hogy a lengyel felkelést anyagi segélyvel kell gyámolítani, a rendőrség parancsolta a népgyűlés szétszórását, a mi ellen-szegülés nélkül megtörtént. A városban tökéletes csend uralkodik

— Nápoly, febr. 15. A lengyel ügyben hirdetett népgyűlés nem tartatott meg. Tegnap este bizonyos egyének ezt kiáltozták: Éljen Lengyelország! A rendőrség első felszólítására az összecsoportosultak szétszórtak.

— Berlin, febr. 16. Az alsóház mai ülésében Bismark a lengyelek interpellációjára válaszolva ezt mondotta: A lengyel felkelés célja Lengyelország helyreállítása. Nem tekintve az esetleges eredményt, a felkelésnek érintenie kell a porosz érdekeket. Hivatalos jelentések vannak arról, hogy kedvező alkalommal a felkelésnek, porosz területen is kiütését előkészítik. A kormány bizik a lengyel alattvalók többségének hűségében, de kötelességének tartja védezközkörről gondoskodni a kényszerítő csábítások ellen; a miért is mindenütt, a hol a közbiztonság veszélyeztetve lenne, minden eszközt fel fog használni annak meggátlására.

Februarius 18-kán: Nemzeti kölesön 81.75. 5% Metalliques 75.95. Bank-részvény 811.—. Hitel-részvény 220.20. Váltó Londonra 115.25. Ezüst 114.50. Arany 5.52.

Februarius 16-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.25. Erdélyi 72.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

WYATTS.

Sz. 79. 1863. (42) (2-3)

E folyó 1863-ik év martzius 2-án az itteni uradalmi irodában délelőtti 10 órakor tartandó közérverés útján következők haszonbéri tárgyak u. m.

- 1) A bácsatoroki uradalmi kőbánya, mely eddig évi 30 frt haszonbér; —
- 2) A fiseus-ház alatti bolt, mely jelenleg Biasini Ferencz ur évi 647 frt. 25 kr. haszonbér mellett birt.
- 3) A Kolozsmonostoron levő ugynevezett Fejér József féle sessio évi 25 ft 60 kr h. bér.
- 4) A kolozsmonostori vásárvám szedési-jog 50 ft. 4 kr. haszonbér; —
- 5) Kolozsmonostoron a köhid mellett lévő nagy ház, az eddig Pots Jánosné által birt lak-osztálylyal együtt 266 ft 34 kr. évi haszonbér; —
- 6) A Kolozsmonostoron levő ugynevezett kádári lakház évi 50 frt 50 kr. haszonbér;
- 7) Az ugynevezett kerekési lakház évi 71 frt 45 kr. haszonbérrel és végre
- 8) A Kolozsmonostoron levő ugynevezett vámbáz évi 110 ft 50 kr. arenda bér mellett haszonbérbe kiadva voltak, három egymásután következők esztendőkre és pedig az 1, 2, 3, 5, 6, 7 és 8 sorszámok alatti tárgyak e folyó évi május 1-ső napjától elkezdve a következő 1866 év aprilis utolsó napjáig, a 4 és 9 szám alatti tárgyak pedig e folyó 1863-ik év november 1-ső napjától kezdve a következők 1866-ik év october utolsó napjáig kiadandók lesznek.

A kolozsmonostori uradalmi gazdászati hivatalból.
Kolozsmonostor, februarius 14-én 1863.

Sz. 517. 1863. **HIRDETÉS.** (29) (5-6)

Kolozsvár sz. kir. város Pálinka korcsomárlási joga a tanács és v. esk. közönség által szerkesztett s a felségs királyi főkörmányszéknek idei február hó 4-ről 4611 szám alatti intézvénnye szerint megerősítést nyert kötvélv értelmében folyó 1863 év aprilis 1-től 1866-ki martius utolsó napjáig terjedő három évre közárverés útján haszonbérbe egy vagy több, egyik a másikáért jótállási kötelezettséget elvállalandó vállalkozóknak kiadandó levén, a nyilvános árverezés folyó 1863-ik év márczius 9-én délelőtti 9 órakor a város gyűlési termében meg fog kezdetni; a szerződés terve előre is a város szonokánál megtekinthető; a felkiálási ár 30000 ft. o. ért. van megállítva ; a vállalkozni kívánók kötelesek a felkiálási összeg 10% mint bátánpénzt készpénzben, állam- vagy a város nevére szolló passzív kötelezvényben az árverező bizottmánynak előre mielőtt az árverezéshez hozzá szólnának letenni; e mellett köteles a vállalkozó a haszonbér biztosítására megkívántat s az irt haszonbér értékét egyszéresen megütő, hiteles zálogot tanusító okmányt előre is az árverező bizottságnak megvizsgálás, és annak elhatározása végett, ha a vállalkozni kívánó a reál leendő leveretés esetében képes leendő a városnak kellő biztosítást nyújtani, s annálfogva az árveréshez hozzászólhat-e, vagy nem? bemutatni, — a haszonbéri szerződvény a legtöbbet ígérő nézve, az ígért megtörténtével s az árverezési jegyzőkönyv aláírásával azonnal, de a városra csak a felségs királyi főkörmányszék jóváhagyása után válik kötelezővé. Mi is minden vállalkozni kívánóknak ezennel hirtl adatik.

A kolozsvári tanács esküdt közönségének 1863 február 7-én tartott üléséből.

NEW STORIES.

(40) (2-3)
Hidutzában a Nemessányi háznál a vendéglő kertestől együtt, ugyanott a felső emelet-
ben három, az alsó részben két szoba és konyha Sz. György naptól fogva kiadó. Érte-
kezhetni helyt a tulajdonossal.

Kolozsvártt, az óvárban a 200-ik számú háznál egy jól elrendezett **Billiárd** minden hozzátartozókkal együtt eladó.
Ára 280 ft. (33) (3-3)

Dr. Béringuier
cs. kir. szabadalmazott

NÖVÉNY-GYÖK
HAJ-OLAJA
eredeti üvegesékben 1 frt. ujp.

haj- és szőr épsége és szépsége
fentartására, ápolására, különös kedveléssel ismételve folytonosan használtattott. **Dr. Béringuier NOÉVY-GYÖK HAJ-OLAJA** megóv a foltokként képződő hajatlanságtól, a hajnak eleven fényt, kellemes simaságot és ruganyos lágyaságot kölcsönöz, különösen hol már a haj- és szőr hullás vagy kitűnő kopaszság mutatkozik feltétlenül kimaradhatlan eredménnyel.

 Dr. Béringuier összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron. **Kolozsvárt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J.** s **Khudi J. özvegényénl kaphatók,** valamint **Abudbrányán:** Ferenci Mihály; **Beszterczén:** Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer; **Bras-sóban:** Stenner F.; **Dévdn:** Büchler A.; **Nagy Enyeden:** Trajánovits Ede gyógyszerész és Bisztricsányi A.; **Erzsébethvároson:** Schmidt A.; **Hátszegen:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelytt:** Hankó László; **Kőhálomban:** Melas Ed. F. gyógyszer.; **Maros-Vásárhelytt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Segesvárt:** Misselbacher fia és Deutsch; **Sz.-Ujvárt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zöhner J. F.; **Székely-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitélyos Béla; **Sz.-Udvarhelytt:** Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gozsy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruzska Ignáz; **Tasnádón:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathnán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

(35)

Eladó jószág.

(3-3)

M. Légenben, Moeshoz 3 fertály, Kolozsvárhoz 5, Szamosujvárhoz 3 óra távolságra, commasszó folyamában 344 Jug. 490 □ öl belső, külső szántó, kaszáló, miveletlen szőlő és erdőkből, ezekbe két külön nagy kiterjedésű curialisokon. mind kdttejen ujonan épült, jól ellátott, több szobájú lakházak, kő-pinezek, s minden gazdasági épületekkel, kézügyben igen jó fekvésű luczernásak, gyümölcsösek, a falu közepén egy jó négy osztályú koresmáz, tíz nagy curialis telkekre, közelebbi költözéseikkel, a megváltásból igényt nem formálható curialisták. — Ehhez tartozik $\frac{1}{4}$ óra távolságra eső Pete helységében, három curialista, a falu közepén egy koresmának használt curialis, gyümölcsösek, pusztá szőlők, 11 Jug. belső külső, kaszáló és majdnem Légenbe berugó 21 Jugerum jó minőségű erdők, ugy szomszéd Moes és Gyeke helységek hatáiraiba a légeni barázdák mellett, egymásra rugó több igen jó szántók, az irtak, szabadkézből örök áron eladandók. Értekezhetni személyesen v. levél által a mocsai postára küldve Légenbe lakó tulajdonos Lázár Jánossal.

(31)

Mađótelek.

(3-3)

Kolozsvártt hosszú szappanyutczában a déli soron 384-dik szám alatt két utcára nyíló telek eladó. Lehet értekezni helyben.

(38)

Eladó jószág.

(2—3)

Néhai Pattantyus Antal jószággrésze Alsó-Fehérvárm. Buzás Bocárdon örök áron eladó.
Bővebben értekezhetni Maros-Vásárhelytt, Czecz Miklós kereskedő urral.

Nyomatott az ev. ref. főtáda betűivel. (Bel-farkasutcza 74 sz.)